

Stibygging

Roald Eidsheim, Daglig leder, Rekkje Stiutvikling

Hvorfor bygger vi stier?

Som terrengsyklistere bygger vi hovedsakelig stier fordi vi liker å sykle på gode stier og ønsker å denne formen for naturopplevelse med flere. Ved å bygge stier med høyere grad av opparbeiding kan barn, unge og voksne bruke den sykkelen de har for å oppleve mestring, adrenalin og avkobling på to hjul i naturen. Vi har førstehånds kjennskap til hvordan stier for terrengsykling har revolusjonert fraflytningstruede bygder i USA, Canada, Skottland, Australia, med flere. Gode stier for terrengsykling er en ettertraktet ressurs både i reiselivssammenheng og for en generasjon førstegangsetablerere som lever og ånder for aktivitet i naturen. Terrengsykling er en mulighet vi for bygdenorge for å utnytte de ressursene som er tilgjengelig for å skape attraktive lokalsamfunn for fastboende og tilreisende.

En viktig grunn til at vi bygger stier, og ikke bare sykler på det som er er at vi er glad i naturen og ønsker å forvalte denne på en best mulig måte. Bruken av utmark for rekreasjon har etterhvert blitt svært viktig i Norge, og turer i skog og mark er den viktigste aktiviteten for norsk folkehelse. Dette er selvsagt positivt, men det byr også på en del utfordringer knyttet til slitasje og sambruk. Slitasjen kommer som en direkte konsekvens av den økte bruken, i kombinasjon med økende frekvens av ekstremnedbør. Det norske stinettverket ser ut til å takle endringer i bruk og vær dårlig. Årsaken til den lave tåleevnen til mange norske stier er at de ligger lite gjennomtenkt plassert i terrenget. Stiene er ofte slitasjespor fra ferdsel, og stiene går derfor der det er enkelt å ferdes. De følger dalsøkk, gjennom områder med lite vegetasjon (= over myrer), i tillegg til at de går rett i fallinja, opp og ned bratte åser og fjellsider. Dette gir store problemer med vann og dermed slitasje.

Tilretteleggingsform

Gjennom amerikansk naturforvaltning og bygging av ferdselsårer fra eldre tider har vi lært at de beste stiene traverserer i skråninger. Når stien traverserer relativt slakt i terrenget har vannet en mulighet til å renne av stien, og ikke i stien som er tilfellet om stien går rett i fallinja. IMBA¹ har samlet 7 prinsipper for hvordan man planlegger bærekraftige stier. Dette går blant annet på fallprosent i et gitt terreng, og generelt hvordan man legger stien i terrenget for at den skal tåle mye bruk samtidig som den spiller på naturens premisser. Hvordan stien ligger i terrenget er det viktigste, og disse prinsippene kan anvendes uansett hvilken grad av opparbeiding man ønsker, fra rydding til maskinbygde turløyper. I Norge er det svært lite som skal til for å kalle noe en sti, men vi har en øvre grense for hvor mye tilrettelegging vi kan ha, og fortsatt kalle det en sti. Da går vi over til ordet løype. I tillegg skiller vi mellom flerbruks- og sykkeloptimaliserte stier og løyper.

Fordeler med traverserende stier:

- Tåler mye bruk og dårlig vær
- God naturforvaltning; kanalisere ferdsel, sparer naturen for unødvendig slitasje
- Kan skreddersy flotte naturopplevelser på kompakte områder.
- Kan bygges sykkelspesifikke eller som flerbruksstier
- Senker terskelen for å komme seg ut

Ulemper med traverserende stier:

- Utfordrende å bygge i Norge.
- Slak helningsgrad gir lange stier dersom en ønsker å komme seg til en topp.
- Kostnadskrevende kontra å rydde stier

¹ International Mountain Biking Association